

גליון מס' 183

אומ שני"ה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת הגדול - פרשת צו תשפ"ה

עניין של חינוך

'אם על תודה יקריבנו..'

על הזכות לומר תודה!

הובא בספר "נועם אלימלך" (ליקוטי שושנה, ד"ה פדות) על הפסוק (תהלים קיא, ט) "פדות שְׁלַח לְעַמּוֹ": "שהנה הבורא ברוך הוא שולח רפואה קודם המכה, ומה הוא הרפואה, היינו תהילותיו ושבחיו שאנחנו משבחים ומפארים את שמו הגדול ותורתו הקדושה. וזהו 'בורא רפואות' על ידי 'נורא תהילות' מחמת תהילותיו הנוראים הם הרפואות". "רפאנו ה' ונרפא... כי תהילתנו אתה". מסופר על רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שיום אחד באה נכדתו לבקר בבית הסבא והסבתא ביחד עם אמה. הסבתא, כדרכן של סבתות, נתנה לנכדתה סוכריה. אמרה האם לבתה: "אמרי תודה לסבתא"! סיננה הנכדה: "תודה, סבתא". לפתע נשמעה קריאת אנחה מבהילה מהסלון: "אוי, אוי!" - זעק ר' אליהו. נזעקו כל בני המשפחה לסלון להבין את פשר הזעקה, "מה קרה, סבא"? הם תמהו. ענה להם הצדיק כשדמעות בעיניו: "הנה בת זו אמרה תודה לא מחמת שהיא מרגישה הכרת הטוב, אלא מחמת שאמה אמרה לה לומר. חשבתי לעצמי... וכשאני אומר 'מודים' בתפילה... האם אני מרגיש באמת הודאה לבורא עולם או שמא אני אומר כי כתוב בסידור שצריך לומר כאן 'מודים'?!..."

אז בל נאמר 'אוף' - נאמר מזמור ק'..

בברכת שבת שלום - מערכת לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

"על מוקדה על המזבח" [ו, ב].

המ"ם בתיבת 'מוקדה' הנה מ"ם זעירה, קטנה יותר מן הכתב הרגיל.. מדוע נכתבה כאן מ"ם זעירא? בפסוקים אלו נצטוונו על הקרבת קרבן עולה, ומאחר שאין לנו כיום אפשרות להקריב קרבנות על גבי המזבח, שהרי בית המקדש חרב, דומה כי אין הדברים נוגעים לימינו. אולם נשלמה פרים שפתינו - במקום להקריב קרבנות לפני ה' אנו מקריבים את לבנו לפניו ומתפללים. לפיכך מתפרש הפסוק על עבודת התפילה לפני ה'. תפילת האדם יוקדת כאש - "ואש המזבח תוקד בו". אש מצויה תמיד בתנועה ומרצדת בלי הפסק, היא מעידה על התלהבות פנימית. אלא שכאן באה המ"ם הזעירה ומזכירה - הנהגת האדם בעולם צריכה להעשות בהצנע וללא פרסום ורעש. "לא ברעש ה'" - ככל שיש יותר שקט וצניעות, כך עולה המעשה למקום גבוה יותר לפני ה'! האש היוקדת בלב האדם בשעת תפילתו צריכה להיות אש פנימית. העבודה שבלב צריכה להיות נסתרת ולא מפורסמת בעיני הבריות! אין לעשות תנועות שתפרסמנה ברבים שפלוני מתפלל בדקות, וכמובן אין להודיע על כך גם באופנים אחרים. אמנם, לא כל מצווה צריכה להיעשות בשקט ובהסתר. ישנם עניינים שדווקא יש לפרסמם, והתורה רומזת על כך באות גדולה. כך למשל "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", יש להתנהג בפרהסייה בתמימות עם ה', ולומר לכולם שהננו עושים את רצון ה' בלי עקלקלות.

מתי צריך להצניע מצוות, ואלו מעשים רצוי דווקא לפרסם? הכלל בזה רמוז בנוסח תפילת "נשמת כל חי": "בפי ישרים תתרום, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל". הישרים הם אלו שעוסקים בתורה, עליהם לרומם את התורה, לפרסם אותה ולהפיצה בכל מקום אפשרי: "בראש הומיות תקרא". אבל "בקרב קדושים תתהלל" - מי שהוא קדוש ונוהג בקדושה, מתנהג בפרישות או מתענה, לא יפרסם את הדבר, אלא ישמור אותו 'בקברו'!

הגמרא מספרת על חכם מחכמי התלמוד, שנפטר בארץ ישראל בתקופה שבה היו פורעים הגויים פרעות ביהודים. באותו יום מת גם רשע אחד, בן בעיא מוכס שמו. הוא נקרא כך, משום שמתוקף תפקידו כאחראי על המכס, היה עושה בעיות גדולות לכל אדם שנתקל בו. נערכה לרב ולרשע הלוויות, וכשבאו כולם לבית הקברות החלו פורעים גויים להתפרע שם מרוב פחדם עזבו כל המלווים את המיטה, ונמלטו על נפשם, רק תלמיד אחד, תלמידו המובהק של הרב, דבק בו, ונשאר כל הזמן ליד המיטה. הגויים החלו לבדוק את מיטות הנפטרים, ומשלא מצאו כלום עזבו אותם והלכו. כשראו היהודים שהפורעים נעלמו - חזרו להמשיך את מסע הלוויה, אלא שאז ארעה טעות גדולה - במקום לקחת את מיטת הרב הם לקחו את מיטתו של בן בעיא המוכס וכיבדו אותו בכבוד גדול. ספדו עליו, אמרו קדישים וקברו אותו בחלקת הרבנים. ואילו את הרב שחשבו בטעות לבן בעיא לוו קומץ קטן של אנשים בלבד. התלמיד שנשאר שם היה עומד וצועק אליהם: "החלפתם את מיטתו של הרב במיטת המוכס! אולם באורח פלא אף אחד לא התייחס לדברים. התלמיד היה שרוי בצער איום ונורא, ומדי יום ביומו היה הולך לקבר רבו, מתפלל ובוכה על הביזיון שנגר לו בשגגה. כעבור זמן מה התגלה אליו רבו בחלומו ואמר לו: "מה לך בוכה ומצטער? אילו היית רואה את גן העדן שלי, היית שמח". שאלו התלמיד: "מפני מה ארע לרב כל הביזיון הזה?" אמר לו: "אגלה לך, פעם אחת דיברתי בין תפילין של יד לתפילין של ראש, וזה העונש שגבו ממני על כך בעולם הזה, אך בשמים אני מצוי במנוחה גדולה. ואגלה לך מה היה עם בן בעיא המוכס - יום אחד הוא הכין סעודה גדולה לחבריו, אלא שבאותו יום הגיע לעיר שר גדול וכולם עזבו אותו, והלכו לסעודתו של השר הגדול. בן בעיא המוכס לא ידע מה לעשות עם כל האוכל שעלול להתקלקל, לכן העביר אותו לבית התבשיל שיחלקוהו לעניים. על מצוות החסד שעשה עם העניים הוא קיבל את שכרו בעולם הזה, שיקברו אותו בכבוד גדול" (דורש ציון).

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ד

מעשה שהיה...

נותן עיניו וליבו עליהם | ספור על רבנו כ"ק האדמו"ר הרב חיים מאיר האגר מויז'ניץ זצ"ל וזיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת כ"ק האדמו"ר הרב חיים מאיר האגר מויז'ניץ זצ"ל זיע"א
(ט' ניסן ה'תשל"ב)

כ"ק האדמו"ר רבי חיים מאיר האגר מויז'ניץ זצ"ל - נולד ב-ט"ו כסלו ה'תרמ"ח לאביו: כ"ק האדמו"ר ר' ישראל (אהבת ישראל). ולאמו הרבנית: מרת הינדא ע"ה. רבנו האדמו"ר השישי לשושלת החסידית קוסוב-ויז'ניץ. נקרא ע"ש סבו מו"ר ר' חיים מקוסוב (בעל 'תורת חיים') וסבו מו"ר ר' מאיר מדז'יקוב זיע"א. (ממנהיגי היהדות חרדית. גאון בנגלה ובנסתר). במלחמת העולם הראשונה עקר עם אביו לגרויסוורדיין (רומניה). בשנת ה'תרצ"ו לאחר פטירת אביו, החל למלא את מקומו כאדמו"ר מויז'ניץ בגרויסוורדיין ורבים שיחרו לפתחו. בשנת ה'תש"ד עם פלישת הנאצים הועבר לגטו, אולם הוא הצליח להימלט בטרם הועבר לאושוויץ. עם סיום המלחמה חזר לגרויסוורדיין. בשנת ה'תש"ז כחצי שנה לאחר פטירת אחיו, מו"ר ר' אליעזר (עלה לא"י והתגורר בתל-אביב. לאחר) שעבר לבני ברק הקים בה את שיכון ויז'ניץ. רבנו נלב"ע בערב שבת הגדול, ט' ניסן ה'תשל"ב. רבנו חי ופעל כ-85 שנים. ציונו בביה"ק שומרי שבת בבני-ברק.

ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

השתתפותו בשמחתו וכמו"כ בצערו חלילה של כל בר ישראל הייתה ללא גבול. תיאר אברך, שנולדה לו בתו הראשונה כשלוש שנים לאחר החתונה, ששמחת רבינו הייתה כל כך גדולה, עוד יותר גדולה משמחתו האישית. סיפר אברך אחר: "קרובתי שתחי' הייתה מאוד חולה ל"ע ושהתה בביה"ח מאמצע חודש אייר ה'תשל"א, ומצבה הלך והחמיר, ואני הייתי מזכיר את שמה פעמים רבות לפני רבינו ומרבה להפציר עבורה. ובחסדי ה' יתברך לערך באמצע חודש מנחם אב, נהפך לפתע מצבה לטובה, וחל שיפור מיום ליום, והרופאה, שטיפלה בה בבית-הרפואה אמרה לקרובתי: 'אם המצב ילך כך הלאה וישתפר, אזי אני מקווה, שבראש השנה כבר תהיה בבית'. "חותני צלצל לצפת, שם שהה רבינו, וביקש למסור לרבנו את הבשורה הטובה (רק לאחר מכן נודע שהשליח לא עשה את שליחותו ולא מסר לרבנו את הבשורה). ביום כ"א אב ה'תשל"א היו כמה ימי 'בין הזמנים' בכלל, אזי נסעתי לצפת אל הצדיק. בהיכנסי לקודש פנימה עם קוויטל, שאלני הרב: 'מה הסיבה שבאתי?' - עניתי, כי באתי ללא כל סיבה מיוחדת. אח"כ, למרות שחותני כבר התקשר לרבי להודיע משיפור המצב אצל קרובתי תחי', מצאתי לנכון לחזור ולומר לרבנו, שבס"ד המצב משתפר והולך". ובאומרי את המלים הנ"ל, נתן הרבי שאגה, עד שכל המשמשים ונכדי רבנו שעמדו במרחק רב מחדר רבינו באו במרוצה לראות מה קרה, ורבינו ביקש שאחזור בדיוק את המילים, שהרופאה אמרה לקרובתי תחי'. אח"כ התחיל רבינו לברכני בצרור גדול של ברכות. לאחר מכן גער בי הצדיק באומרו: "למה לא בישרת אותי מיד כשהגעת?". עניתי, שהייתי בטוח שמסרו לרבי את ההודעה הטלפונית של חותני. באותו היום עשו תגלחת (פאות) לנינו של רבינו הרה"ג דוד דוב בעריש ארנסטר שליט"א, כמו"כ הייתה באותו היום בצפת סעודת שבע ברכות של נכד רבינו, וכל מי שנכנס קידמו הרבי ואמר: "קיבלתי היום בשורה טובה מאד, בשורה משמחת ביותר, אשת האברך... מצבה הולך ומשתפר, והרופאה אמרה לה: 'אני מקווה, שבראש השנה כבר תהיה בבית'. ואמרו לי אז בנותיו של רבינו זיע"א, שהיו באותו המעמד (בתגלחת ובשבע ברכות), כי כאשר רבינו אמר להן בשמחה עצומה: 'האם שמעתן את הבשורה הטובה שקיבלתי?', הן היו בטוחות, שלרבינו כנראה הגיע מברק המבשר, שנולד לצדיק נכד או על אירוסי נכד. אגב, רבינו התמרמר מאוד, אם הזכירו לפניו חולה או כל צרה שלא תבוא, ואח"כ כאשר בחסדי השי"ת השתפר המצב, ולא הודיעו לו על השיפור. (נלקט בשינויי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים).

'מידת הענוה'...

הוא העלה על מוקדה (ו, ב)

כל המתגאה אינו נידון אלא באש, שנאמר 'היא העולה' מי שמתגאה סופו יהיה 'על מוקדה' שנידון באש (ילקו"ש) הגאווה מסוכנת, שורפת היא את הנשמה מבפנים, יש לזהר ולברוח ממנה כמפני אש.

שח הרב הגאון ר' שמעון רזובסקי זצ"ל, אב"ד דאיישישוק: "בשנת תרפ"ה, כשהחליט מרן רבינו ה'חפץ חיים' זיע"א לעלות לארץ ישראל, בא לעירנו איישישוק, אשר למד בה שמונים שנה קודם לכן, והיתה חביבה עליו כל ימיו, כדי להיפרד מכל תושבי המקום. בהגיע הידיעה על דבר בואו של הצדיק, יצאתי עם כל אנשי העיר מחוץ לתחום, כדי לקבל את פניו של גדול וצדיק הדור בכבוד ובהדר כראות. כאשר הבחין בי הח"ח, ביקש ממני לעלות ולהיכנס לתוך העגלה שלו. כשנכנסתי כבקשתו מצאתיו יושב ובוכה בדמעות. שאלתיו "רבי! מדוע הוא בוכה?", והשיב לי: "על הכבוד הרב שאתם חולקים לי, שאינני ראוי לזה!". והביא את דברי הירושלמי האומר, שאם חולקים כבוד לאחד עבור שתי מסכתות שהוא יודע, ולמעשה האמת שהוא יודע רק מסכת אחת, עליו להודיע ולגלות את האמת שהוא יודע רק מסכת אחת. כמובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים אך ללא הועיל, דעתו לא נתקררה כשהוא טוען שאין הכבוד הזה ראוי לו. כשראיתיו בכך אמרתי לו: "הנה מבקשים אנו בברכת החודש 'ותיתן הכבוד אנו צריכים לברוח כמטחוי קשת, ואיך אי"כ מבקשים אנו חיים של כבוד? אך העניין הוא, שאנו מוסיפים תיכף ומיד 'חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', כלומר, מה שאנו מבקשים חיים של כבוד, הוא כדי שתתרבה בנו אהבת תורה ויראת שמים, וכמובא בחז"ל בירושלמי שמתוך הכבוד שמחלקים לתלמידי חכמים, נוספת אהבת תורה ויראת שמים בעולם", ובכן המשכתי לומר אל הח"ח: "על רבינו מעתה לשמוח ולא לבכות, שכן מתוך הכבוד שאנו מחלקים לו, תתווסף אהבת תורה ויראת שמים!". כששמע הח"ח כך נחה דעתו והפסיק לבכות ונראה על פניו הטהורות קרן אור של שמחה. [מתוך 'מאיר עיני ישראל']

סיפר הגאון רבי יצחק ידידה פרנקל זצ"ל, שבבחרותו כשלמד בורשא, נפוצה השמועה כי מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א מתעתד לבא לעיר, והתמלא רצון עז לזכות לראותו מקרוב ולהקביל פניו. ביום בואו, יצאה כל ורשא היהודית על רבבות תושביה לחלוק את הכבוד הראוי לגדול הדור, הדוחק היה עצום והצפיפות נוראה, "אבל ייחלתי בכל ליבי והתפללתי לה' שעל אף כל זאת, אזכה להתקרב ולזכות לראות מקרוב את פני קדשו של הכהן הגדול. והנה שמע ה' תפילתי, ובכל הדוחק העצום, פתאום מצאתי עצמי ממש קרוב מאד לצדיק ה'חפץ חיים'. ניצלתי את השעה הגדולה, וצעקתי: 'רבי בבקשה תברכני!'. בחסדי ה', צעקתי הגיעה לאוזנו של ה'חפץ חיים', הוא נתן בי את עיניו הקדושות ואמר: 'ולמה שאתה לא תברכני?'. לרגע נאלמתי דומיה מגודל המעמד והשעה, אבל מיד השבתי: 'הרבי הוא כהן, ואני ישראל!'. בת שחוק נראתה על פניו של הכהן הגדול, וזכיתי לברכתו".

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל סיפר, ששמע שאחד שאל את מרן ה'חזון איש' זצ"ל, אם הוא יודע שהוא גדול הדור?. והשיב החזו"א שכן, וחזר הלה ושאלו: "אם כן איך שייכת אצל מרן מידת הענווה?". והשיב לו החזו"א: "אם לאחרים היו כוחות כמו שלי, היו יכולים להיות יותר גדולים...". אמר מרן הגראי"ל על הסיפור הזה, שהוא לא היה מסוגל להאמין שההוא העז פניו לשאול כן את החזו"א, אז שלח את בנו לרב הנ"ל לשאלו האם המעשה היה נכון, ואישר שאכן כן.

אחד מחשובי הרבנים פנה פעם למרן הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל ואמר לו את המשפט הבא: "מקובלני מגדולי ישראל שכבר לפני שלושים שנים שרתה עליכם רוח הקודש!". הלה לא הספיק לסיים את המשפט ורבי אברהם, תוך כדי דיבור, שלף את נעלו מעל רגלו ואמר: "הנעל הזו שווה יותר ממני!". והוסיף: "מכיוון שנגעתי בנעליים מוכרח אני ליטול את ידיי", ויצא ליטול ידיו ושוב לא חזר למקומו הראשון, כדי שלא ימשיך לדבר אתו בעניין...

[מתוך 'פניני עין חמד']